

STOWARZYSZENIE KSIĘGOWYCH W POLSCE
RADA NAUKOWA

ZESZYTY
TEORETYCZNE
RACHUNKOWOŚCI

Vol. 45, NUMER 1

WARSZAWA 2021

Spis treści / Table of contents

Anna Szychta, <i>Od Zespołu Redakcyjnego</i> – Editorial	7
Mieczysław Dobija, Jurij Renkas, <i>Czy rachunkowość jest nauką naturalną?</i> (<i>Artykuł dyskusyjny</i>) – Is accounting a natural science? (Discussion article)	9
Mariusz Karwowski, <i>Model biznesu w świetle Założeń koncepcyjnych sprawozdawczości finansowej z 2018 roku</i> – The business model in the light of <i>Conceptual framework for financial reporting of 2018</i>	31
Joanna Krasodomska, Paweł Zieniuk, <i>Atestacja informacji niefinansowych: podstawy teoretyczne, standardy i praktyki spółek działających w Europie Zachodniej i Wschodniej</i> – Assurance on non-financial reporting: theoretical underpinning, standards and practices of companies operating in Western and Eastern Europe	53
Monika Łada, <i>Rozwarstwienie praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej</i> – Decoupling in lean management accounting practices	75
Z historii rachunkowości / Accounting history	
Mikołaj Turzyński, <i>Raporty z wyników finansowych procesu Zagłady. Przykład operacji „Reinhardt”</i> – Reports on the financial results of the Holocaust. Example of Operation “Reinhardt”	93
W kierunku umiędzynarodowienia / Towards internationalization	
Cyryl Kotyla, <i>Electronic Document Management Systems as an IT tool for processing accounting e-documents in Polish local government</i> – System Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją jako narzędzie informatyczne do przetwarzania elektronicznych dokumentów księgowych w jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce	113
Aleksandra Pisarska, <i>The reporting effects of different approaches to the depreciation of fixed assets in the accounting policies of public universities in Poland</i> – Skutki sprawozdawcze różnych podejść do amortyzacji środków trwałych w politykach rachunkowości uniwersytetów publicznych w Polsce	135
Radosław Witczak, Artur Zimny, <i>The economic nature of deferred income and the accuracy of the assessment of financial condition ratios</i> – Ekonomiczny charakter przychodów przyszłych okresów a rzetelność oceny wskaźników kondycji finansowej.....	155

Konferencje naukowe w dziedzinie rachunkowości i finansów organizowane przez szkoły wyższe w Polsce w 2021 roku

– Scientific conferences in the field of accounting and finance organized by universities in Poland in 2021 173

Informacje dla autorów 175

Instructions for authors 189

Czy rachunkowość jest nauką naturalną? (Artykuł dyskusyjny)

Is accounting a natural science? (Discussion article)

MIECZYŚLAW DOBIJA, JURIJ RENKAS

Streszczenie

Cel: W opracowaniu weryfikuje się hipotezę, czy teoria rachunkowości należy do grona nauk naturalnych. W tym celu w stosunku do teorii rachunkowości bada się trzy cechy charakteryzujące nauki naturalne. Są to relacje z fundamentalnymi prawami natury, istnienie wielkości stałych oraz abstrakcyjność kategorii wymagająca zastosowań matematyki.

Podejście badawcze: Opracowanie ma dwie części: teoretyczną i empiryczną. Analiza teoretyczna stanowi punkt wyjścia do sformułowania ogólnego modelu kapitału i modelu pomiaru kapitału ludzkiego zawierającego stałą ekonomiczną. Narzędzia statystyczne są wykorzystywane w badaniach empirycznych.

Wyniki: Podstawowy teoretyczny wynik stanowi stwierdzenie, że zrozumienie kategorii kapitału i źródeł jego wzrostu jest możliwe dzięki zastosowaniu pierwszej i drugiej zasady termodynamiki. W konsekwencji ujawnia się istnienie wielkości stałej i otwiera się droga do tworzenia innych teoretycznie uzasadnionych modeli. Teoretyczne ograniczenia rachunkowości zostały zniesione w rezultacie głębszej interpretacji zasady dualizmu. Ta zasada ujawniła, że jest odpowiednikiem pierwszej zasady termodynamiki; nie dozwala, aby kapitał powstawał z niczego. Ponadto wskazuje jednoznacznie na abstrakcyjną i potencjalną naturę kapitału, co logicznie prowadzi do stosowania drugiej zasady termodynamiki.

Praktyczne implikacje: Teoretyczne uzasadnienie obliczania kwot amortyzacji metodą bieżącego salda oraz metody i formuły ustalania godziwych wynagrodzeń to sprawdzone już praktyczne implikacje zrozumienia natury kapitału i odkrycia istnienia wielkości stałej. Odkryta stała jest nieodzowna w zagadnieniach: kapitału, zysków i wynagrodzeń.

Oryginalność: Teza głosząca, że rachunkowość jest nauką naturalną jest oryginalna. Oryginalne są modele i obliczenia z zastosowaniem stałej.

Abstract

Objective: This paper verifies the hypothesis of whether accounting theory belongs to the natural sciences. To support this hypothesis, three characteristics of natural sciences are examined in relation to accounting theory: the relationship with the fundamental laws of nature, the existence of constants, and the abstractness of categories that require the use of mathematics.

Research approach: The study has two parts, theoretical and empirical. The theoretical analysis is the starting point to formulate a general model of capital and a model for measuring human capital that contains an economic constant. Statistical tools are used in empirical research.

Results: The basic theoretical result is that understanding the category of capital and the sources of its growth is possible by applying the first and second principles of thermodynamics. Consequently, the existence of a constant is revealed, and the way to create other theoretically justified models is opened.

Limitations: The theoretical accounting restrictions were abolished as a result of a deeper interpretation of the principle of dualism. This principle revealed that it is equivalent to the first principle of thermodynamics; it does not allow capital to arise from nothing. Moreover, it clearly indicates the abstract and potential nature of capital, which logically leads to the second principle of thermodynamics.

Practical implications: Theoretically, the rationale for calculating depreciation amounts using the current balance method and the methods and formulas for determining fair compensation are already proven practical implications of understanding the nature of capital and discovering the existence of a fixed amount. The discovered constant is indispensable in the issues of capital, income and salaries.

Originality: The thesis that accounting is a natural science is original, as are the models and calculations using a constant.

Model biznesu w świetle *Założeń koncepcyjnych sprawozdawczości finansowej z 2018 roku*

The business model in the light of the *Conceptual framework for financial reporting of 2018*

MARIUSZ KARWOWSKI

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest wskazanie możliwego wpływu modelu biznesu na sprawozdanie finansowe w świetle *Założeń koncepcyjnych sprawozdawczości finansowej z 2018 roku*.

Metodyka/podejście badawcze: Z jednej strony dokonano przedstawienia stanu faktycznego (podstawą były *Założenia koncepcyjne sprawozdawczości finansowej*), z drugiej sformułowano sądy wartościujące odnoszące się do rozważań zawartych w artykule.

Wyniki: Stwierdzono, że model biznesu w ograniczonym stopniu wpływa na zakres używanych informacji w sprawozdaniu finansowym. Obszarami sprawozdawczości finansowej

wej, w których model biznesu może mieć zastosowanie, są wycena (i związany z nią wybór zasad rachunkowości), jak również prezentacja i ujawnianie informacji.

Oryginalność/wartość: Próba wskazania, że model biznesu – chociaż nie bezpośrednio – ma wpływ na niektóre zasady określone w gruntownie przebudowanych i dotychczas nieeksplorowanych pod tym kątem *Założeń koncepcyjnych*.

Abstract

Purpose: The purpose of the article is to indicate the possible impact of the business model on financial statements in the light of the *Conceptual Framework for Financial Reporting* (CF) of 2018.

Methodology/approach: The current state is presented (the basis were CF of 2018), and value judgments are formulated regarding the considerations contained in the article.

Findings: The business model has a limited influence on the scope of information included in financial statements. Measurement (and the associated choice of accounting policies) and the presentation and disclosure of information are areas of financial reporting in which the business model may apply.

Originality/value: The attempt to indicate that the business model – although not directly – has an impact on some of the principles set out in the thoroughly rebuilt and hitherto unexplored CF.

Atestacja informacji niefinansowych: podstawy teoretyczne, standardy i praktyki spółek działających w Europie Zachodniej i Wschodniej

Assurance on non-financial reporting: theoretical underpinning, standards and practices of companies operating in Western and Eastern Europe

JOANNA KRASODOMSKA, PAWEŁ ZIENIUK

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest przedstawienie problemu poświadczania wiarygodności informacji niefinansowych oraz identyfikacja praktyk spółek działających w Europie w tym zakresie.

Metodyka/podejście badawcze: W artykule przeprowadzono studia literaturowe oraz analizę danych dotyczących 935 spółek, których raporty zawierające informacje niefinansowe opracowane zgodnie z wytycznymi GRI są dostępne w bazie GRI Sustainability Disclosure Database. W szczególności ustalono liczbę spółek, które zdecydowały się poddać atestacji informacji niefinansowe w 2017 roku oraz ich wcześniejszą praktykę w tym zakresie (od 2005 r.), jak również ich strukturę według rodzaju podmiotu poświadczającego wiarygodność, standardu, zgodnie który przeprowadzono atestację, rodzaju zastosowanego podejścia oraz zakresu atestacji.

Wyniki: Blisko połowa badanych spółek poddawała informacje niefinansowe niezależnej zewnętrznej weryfikacji, w tym 34 spółki z Europy Wschodniej (30%) i 426 z Europy Zachodniej (52%). Usługi atestacyjne były świadczone głównie przez firmy audytorskie z tzw. wielkiej czwórki, przede wszystkim Deloitte oraz E&Y, z wykorzystaniem standardu ISAE 3000.

Najczęściej stosowanym podejściem w zakresie poświadczania wiarygodności było ograniczone zaangażowanie.

Ograniczenia: Opisowy charakter badania wynikający głównie z charakteru pozyskanych danych oraz dużej dysproporcji między spółkami korzystającymi z usług atestacji w Europie Zachodniej i Wschodniej.

Oryginalność/wartość: Artykuł poszerza wiedzę z zakresu rachunkowości, w szczególności dotyczącą raportowania niefinansowego. Wskazuje na konieczność podjęcia działań w kierunku szerszego wykorzystania atestacji informacji niefinansowych w Europie Wschodniej.

Abstract

Objective: The paper presents the issue of non-financial information assurance and identifies the practices of companies operating in Europe in this regard.

Methodology/research approach: The research is based on a literature review and analysis of a sample of 935 companies whose non-financial reports, prepared according to the GRI guidelines, are available from the GRI *Sustainability Disclosure Database*. In particular, we analyze how many companies had their non-financial information verified in 2017 and their previous practice in this regard (since 2005), as well as their structure according to the assessor type, the assurance standard used, the engagement type, and the assurance scope.

Findings: Nearly half of the companies had their non-financial information independently and externally verified, including 34 Eastern European companies (30%) and 426 from Western Europe (52%). Most of the entities which provide assurance are so-called Big Four audit companies, mainly Deloitte and E&Y, which use the ISAE 3000 standard for this purpose. The most common engagement type is limited engagement.

Limitations: The study is descriptive, which results from the nature of the data collected and the large disparity between companies using assurance in Western and Eastern Europe.

Originality/value: The Article broadens accounting knowledge, in particular, on non-financial reporting. It indicates the need to take steps towards the wider use of non-financial information assurance in Eastern Europe.

Rozwarstwienie praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej

Decoupling in lean management accounting practices

MONIKA ŁADA

Streszczenie

Cel: Badania przedstawione w artykule są zorientowane na analizę sposobu postrzegania przez ekspertów praktyk szczupłej rachunkowości zarządczej w przedsiębiorstwach, które prowadzą działalność na terenie Polski. Jako centralny element teoretyczny przyjęto konstrukt rozwarstwiania wywodzący się z teorii neoinstytucjonalnej.

Metodyka/podejście badawcze: Materiał empiryczny zebrany w formie wywiadów z ekspertami przeanalizowano stosując metodę jakościowej analizy treści.

Wyniki: Omawiane przez ekspertów praktyki szczupłej rachunkowości zarządczej nacechowane były licznymi niekonsekwencjami, które świadczą o rywalizujących logikach zarządzania przedsiębiorstwem i roli rachunkowości. Wykazano, że rozbieżności założeń charakteryzujące poszczególne logiki znalazły odzwierciedlenie w rozwarstwieniu wewnętrznego systemu informacyjnego. Rozwarstwianie to miało charakter wielowymiarowy i było powiązane z kompleksowym oddziaływaniem czynników społecznych.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Badania, chociaż przeprowadzone na stosunkowo wąskiej grupie ekspertów, dają pogląd na znaczenie czynników instytucjonalnych jako determinant praktyk rachunkowości zarządczej.

Oryginalność/wartość: Wyniki badań potwierdzają, że praktyki szczupłej rachunkowości zarządczej realizowane w heterogenicznym polu instytucjonalnym mają trwale hybrydowy charakter.

Abstract

Purpose: The research presented in the article focused on analyzing how experts perceive lean management accounting practices in companies that operate in Poland. The construct of decoupling derived from the neo-institutional theory was adopted as the main theoretical lens.

Methodology/approach: The empirical material collected in the form of interviews with experts was studied using qualitative content analysis.

Findings: The practices of lean management accounting discussed by the experts were characterized by numerous inconsistencies linked to competing logics of the enterprise management and the accounting role. We show that the contradictions in the assumptions of particular logics were reflected in the decoupling of the internal information system. The decoupling was multidimensional and related to the complex influence of social factors.

Research limitations/implications: The research, although conducted on a relatively narrow group of experts, gives an insight into the impact of institutional factors as determinants of management accounting practices.

Originality/value: The results confirmed that the lean accounting practices implemented in the heterogeneous institutional field are hybrid in character.

Keywords: lean management accounting, lean management, decoupling, organizational neo-institutionalism, qualitative studies.

Z HISTORII RACHUNKOWOŚCI / ACCOUNTING HISTORY

* * * * *

Raporty z wyników finansowych procesu Zagłady. Przykład operacji „Reinhardt”

Reports on the financial results of the Holocaust. Example of Operation “Reinhardt”

MIKOŁAJ TURZYŃSKI

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest zbadanie dyskursu rachunkowości, w tym jej języka, stosowanego w raportach finansowych z procesu Zagłady na przykładzie operacji „Reinhardt”.

Metodyka/podejście badawcze: Przeprowadzone zostały badania o charakterze archiwalnym. Wykorzystano podejście do analizy dyskursu wynikające z teorii społecznej M. Foucaulta.

Wyniki: Język sprawozdań z wyników finansowych Zagłady był dostosowany do potrzeb odbiorców informacji zawartych w tych raportach. Dyskurs rachunkowości, w tym język sprawozdań, był determinowany ideologią nazistowską. Ekspozowano kwestie zachowania tajemnicy o przeprowadzonej grabieży, funkcje kontrolne i rozliczeniowe rachunkowości oraz wymóg zachowania wiarygodności. Przeprowadzone badanie nad językiem rachunkowości stosowanym w sprawozdaniach z wyników finansowych Zagłady wskazuje, że dominujący dyskurs nazistowski kształtował treść sprawozdań i raportów, w taki sposób, że praktyka księgową była zgodna z priorytetami Trzeciej Rzeszy.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Zachowała się ograniczona ilość materiałów archiwalnych, toteż badaniem objęto niewielką liczbę sprawozdań z wyników finansowych Zagłady.

Oryginalność/wartość: Artykuł wnosi wkład do badań nad wykorzystaniem rachunkowości w celach ideologicznych. Stanowi pierwsze ujęcie problematyki wpływu dyskursu nazistowskiego na język sprawozdań z wyników finansowych Zagłady.

Abstract

Purpose: The purpose of the article is to examine the accounting discourse, including the accounting language, used in financial reports from the Holocaust process on the example of Operation Reinhardt.

Methodology/approach: Archival research was carried out. The approach to discourse analysis based on Foucault's social theory was used.

Findings: The language of the reports on the financial results of the Holocaust was adapted to the needs of the recipients of the information contained in these reports. Accounting discourse, including the language of the reports, was determined by the Nazi ideology. The issues of maintaining the secrecy of the looting carried out, the control and settlement functions of accounting, and the requirement of maintaining credibility were highlighted. The research on the language of accounting used in the reports on the financial results of the Holocaust shows that the dominant Nazi discourse shaped the content of the statements and reports, making the accounting practice consistent with the priorities of the Third Reich.

Research limitations/implications: A limited amount of archival material has been preserved; hence the study covered a small number of reports on the financial results of the Holocaust.

Originality/Value: The article contributes to research on the use of accounting for ideological purposes. It is the first presentation of the problem of the influence of the Nazi discourse on the language of reports on the financial results of the Holocaust.

W KIERUNKU UMIEJDZYNARODOWIENIA
/ TOWARDS INTERNATIONALIZATION

* * * * *

**Electronic Document Management Systems
as an IT tool for processing accounting
e-documents in Polish local government**

**System Elektronicznego Zarządzania Dokumentacją
jako narzędzie informatyczne do przetwarzania
elektronicznych dokumentów księgowych
w jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce**

CYRYL KOTYLA

Abstract

Purpose: This paper explores the level of use of Electronic Document Management Systems (EDMSs) to process electronic accounting documents in local government in Poland, as well as the kind of basic activities related to electronic accounting documents that are supported in EDMSs. Registering electronic accounting documents in an EDMS is a vital step towards e-accounting because the automation of the processes related to registering accounting documents in accounting software is possible only when the accounting documents are electronic, i.e. in the form of a structured XML file.

Methodology/approach: Survey research was conducted among local government units (LGUs) in Poland to examine whether they use EDMSs to support accounting work related to the handling of electronic accounting documents. One thousand, five hundred and forty-nine units were examined, which is approx. 57% of the total population. The study is qualitative in nature.

Findings: The results showed that the Polish local government is poorly prepared to register electronic accounting documents in EDMSs. Of the 1,594 units examined, 1,058 use an EDMS and 536 have not yet implemented one, which means that these LGUs are not at all prepared for electronic communication, including registration of electronic accounting documents. Of those units already using an EDMS (1058), 685 use it to register electronic accounting documents, while 373 do not use it for this purpose.

Research limitations/implications: The limitation of the study is that despite the relatively large number of LGUs surveyed, the qualitative study does not allow for the generalisation of the results for the entire population.

Practical implications: The study will be of interest to all those who plan to automate accounting processes based on loading metadata to the accounting software directly from electronic accounting documents in the form of XML files. Even though the empirical study covered only Polish LGUs, the issues related to IT applications used to develop e-accounting documents will also be of interest to local governments of other EU Member States, as the regulations and principles mentioned in the study have entered into force in all Member States.

Originality/value: The originality of the study lies in the fact that e-accounting, e-documents, and e-signature are relatively young phenomena, so this study may be one of

the voices in the future discussion on this topic. The originality and value of the study lie in the attempt to approximate the degree of current EDMS use to process electronic accounting documents in local governments and the plans for implementing an EDMS in those local governments that do not yet use one in their activities. This will allow us to predict and assess the state of development of Accounting Information Systems (AIS).

Streszczenie

Cel: W artykule omówiono stopień wykorzystania systemów EZD do przetwarzania elektronicznych dokumentów księgowych w jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce oraz rodzaje podstawowych czynności związanych z e-dokumentami księgowymi obsługiwanymi w EZD. Rejestracja e-dokumentów księgowych w EZD jest bardzo ważnym krokiem w kierunku e-księgowości, ponieważ automatyzacja rejestracji e-dokumentów w systemach księgowych jest możliwa tylko wtedy, gdy dokumenty księgowe są elektroniczne, tj. w formie ustrukturyzowanej Plik XML.

Metodyka/podejście: W celu zbadania, czy systemy EZD są wykorzystywane przez jednostki samorządu terytorialnego (JST) do wspomagania pracy księgowej związanej z obsługą elektronicznych dokumentów księgowych, przeprowadzono badanie ankietowe wśród JST w Polsce. Przebadano 1594 jednostki, czyli ok. 57% całej populacji. Badanie miało charakter jakościowy.

Wyniki: Wyniki pokazały, że JST są słabo przygotowane do rejestracji elektronicznych dokumentów księgowych w systemach EZD. Spośród 1594 zbadanych jednostek 1058 korzysta z EZD, a 536 nie wdrożyło jeszcze EZD, co oznacza, że te JST nie są przygotowane do komunikacji elektronicznej, w tym do rejestracji elektronicznych dokumentów księgowych. Spośród tych jednostek, które już korzystają z EZD (1058), 685 używa EZD do rejestracji elektronicznych dokumentów księgowych, a 373 nie używa EZD do tego celu.

Ograniczenia badania/implikacje: Ograniczeniem jest fakt, że pomimo relatywnie dużej liczby zbadanych JST, badanie jakościowe nie pozwala na uogólnienie wyników na całą populację, wskazuje natomiast na kilka kierunków przyszłych badań, z których najważniejszym jest, czy i jaki wpływ będzie miała zmiana formy dokumentu księgowego z papierowego na elektroniczny na dotychczasową praktykę księgową i sprawozdawczą oraz na rozliczenia podatkowe.

Praktyczne implikacje: Artykuł może zainteresować wszystkich, którzy planują zautomatyzować procesy księgowe przez automatyczne wprowadzanie metadanych do oprogramowania księgowego bezpośrednio z elektronicznych dokumentów księgowych w postaci plików XML. Pomimo tego, że badaniem objęto tylko polskie jednostki samorządu terytorialnego, to kwestie związane z aplikacjami informatycznymi służącymi do opracowywania e-dokumentów księgowych mogą zainteresować również samorządy innych krajów UE, gdyż wspomniane w opracowaniu regulacje prawne i zasady weszły w życie we wszystkich państwach członkowskich.

Oryginalność/wartość: E-księgowość, e-dokumenty, e-podpis to stosunkowo nowe zagadnienia, toteż artykuł może być jednym z głosów w przyszłej dyskusji na ten temat. Oryginalność i wartość opracowania polegają na próbie przybliżenia stopnia obecnego wykorzystania systemów EZD do przetwarzania e-dokumentów księgowych w JST oraz planów wdrożenia EZD w tych samorządach, które jeszcze nie wykorzystują EZD w swojej działalności. Pozwoli to przewidzieć i ocenić stan rozwoju informatycznych systemów księgowych.

The reporting effects of different approaches to the depreciation of fixed assets in the accounting policies of public universities in Poland

---

Skutki sprawozdawcze różnych podejść do amortyzacji środków trwałych w politykach rachunkowości uniwersytetów publicznych w Polsce

ALEKSANDRA PISARSKA

Abstract

Purpose: The aim of the article is to identify the reporting effects of the choice of method for the depreciation of fixed assets, defined in the accounting policy of a public university.

Methodology: Empirical (qualitative) research was conducted in a deliberately selected group of public classical universities operating in Poland. The empirical material was collected by analyzing documents and from partially structured interviews conducted with the bursars (or their deputies) of these universities, who are considered to have the broadest knowledge about phenomena directly related to the surveyed entities' finance and accounting policies.

Findings: Based on the results of the research, the depreciation approaches applied in public universities in Poland have been identified. Legal regulations relating to the management of these fixed assets, which are important for implementing university tasks (i.e., necessary for research and education at the highest possible level), have also been established. The heterogeneity of the approaches leads to the lack of comparability of financial statements in this uniform group of public universities. Consequently, the identified non-uniform solutions affect the level of costs determined by universities while implementing tasks.

Practical implications: The findings are important for university accountants (bursars) since they present them with solutions that can be applied in practice while pointing to the consequences of these different approaches.

Originality/value: The principal cognitive value of the findings is the provision of empirical arguments revealing the diversity of depreciation methods among units from the same sector of the economy – classical universities in Poland. At the same time, one of the sources of the problem of limited comparability of their financial results was indicated.

Streszczenie

Cel: Celem artykułu jest rozpoznanie skutków sprawozdawczych wyboru metody amortyzacji środków trwałych, określonej w polityce rachunkowości publicznej szkoły wyższej.

Metodyka: Badania empiryczne (jakościowe) przeprowadzono w celowo dobranej grupie publicznych uniwersytetów klasycznych funkcjonujących w Polsce. Materiał empiryczny został zebrany metodą analizy dokumentów i wywiadów częściowo ustrukturyzowanych, przeprowadzonych z kwestorami (lub ich zastępcami) tych uczelni jako osobami o najszerszej wiedzy o zjawiskach bezpośrednio związanych z finansami i polityką rachunkowości badanych podmiotów.

Wyniki: Na podstawie wyników przeprowadzonych badań rozpoznano stosowane podejścia do amortyzacji w publicznych uniwersytetach w Polsce. Ustalono również regulacje prawne odnoszące się gospodarowania tymi ważnymi dla realizacji zadań szkół wyższych aktywami trwałymi (niezbędnymi do prowadzenia badań naukowych i kształcenia na możliwie najwyższym do uzyskania poziomie). Pokazana niejednorodność stosowanych podejść w tym względzie prowadzi do braku porównywalności sprawozdań finansowych w jednolitej grupie uczelni publicznych funkcjonujących w Polsce. W konsekwencji, stwierdzone niejednorodne rozwiązania wpływają na poziom kosztów ustalanych przez uczelnie w trakcie realizacji zadań.

Praktyczne implikacje: Poczynione ustalenia wynikające z przeprowadzonych badań są ważne dla księgowych (kwestorów) uczelni, gdyż prezentują im możliwe do zastosowania w praktyce rozwiązania, wskazując na skutki jakie mogą nieść ze sobą te odmienne podejścia.

Oryginalność/wartość: Zasadniczą wartością poznawczą poczynionych ustaleń jest dostarczenie empirycznych argumentów ujawniających zróżnicowanie metod amortyzacji wśród jednostek należących do tego samego sektora gospodarki – uniwersytetów klasycznych w Polsce. Jednocześnie wskazano jedno ze źródeł problemu ograniczonej porównywalności ich wyników finansowych.

The economic nature of deferred income and the accuracy of the assessment of financial condition ratios

---

Ekonomiczny charakter przychodów przyszłych okresów a rzetelność oceny wskaźników kondycji finansowej

RADOSŁAW WITCZAK *, ARTUR ZIMNY **

Abstract

Purpose: Deferred income is one of the elements that may affect the accuracy of financial analysis. In many countries, it is recognized as a liability. The purpose of this article is to assess whether the economic nature of deferred income items is closer to equity or liabilities and to evaluate how their different treatment affects the accuracy of the assessment of the entity's financial condition. The research hypothesis assumes that certain categories of deferred income are, by their economic nature, closer to equity than to liabilities, and their different treatment significantly affects the accuracy of the assessment of the entity's financial condition.

Methodology/approach: The research methodology includes a critical analysis of the literature data and legal acts, the induction method, the descriptive method, and statistical methods.

Findings: The analysis showed that the economic character of deferred income varies; some items of deferred income can be classified as liabilities while the others are equity-type. The latter constitute a considerable share in the balance sheets of some entities. It has been found that treating them as equity while calculating financial ratios significantly affected their values.

Research limitations/implications: There are no grounds to reject the hypothesis. The study indicates the necessity to analyze the financial condition using modified financial ratios.

Originality/value: The study broadens the discussion of the economic nature of deferred income and improves the methodology and accuracy of the entity's financial analysis.

Streszczenie

Cel: Jednym z elementów, które mogą wpływać na rzetelność analizy finansowej, są przychody przyszłych okresów. W wielu krajach są one wykazywane jako zobowiązania. Celem artykułu jest ocena, czy ekonomiczny charakter przychodów przyszłych okresów jest bliższy kapitałowi własnemu czy zobowiązaniom oraz ocena, jak różne ich traktowanie wpływa na rzetelność oceny sytuacji finansowej jednostki. Badaniu poddano następującą hipotezę: pewne kategorie przychodów przyszłych okresów są charakterem ekonomicznym bliższe kapitałowi własnemu niż zobowiązaniom, a odmienne ich traktowanie istotnie wpływa na rzetelność oceny kondycji finansowej jednostki.

Metodyka/podejście badawcze: Metodyka badań obejmuje krytyczną analizę literatury i aktów prawnych, metody indukcji i opisową oraz metody statystyczne.

Wyniki: Analiza wykazała, że charakter ekonomiczny odroczonego przychodu jest zróżnicowany. Niektóre z nich można traktować jak zobowiązania, inne zaś mają charakter kapitału własnego. Te ostatnie stanowią znaczny udział w bilansach niektórych jednostek. Stwierdzono, że traktowanie ich jak składniki kapitału własnego, przy obliczaniu wskaźników finansowych, znacząco wpłynęło na ich wartości.

Ograniczenia/implikacje badawcze: Nie ma podstaw do odrzucenia badanej hipotezy. Badanie wskazuje na konieczność analizy kondycji finansowej przy zastosowaniu zmodyfikowanych wskaźników finansowych.

Oryginalność/wartość: Badanie rozszerza dyskusję o ekonomicznej naturze przychodów przyszłych okresów i udoskonala metodykę oraz rzetelność analizy finansowej jednostek gospodarczych.